

آیا رضایت شرط ازدواج نیست؟

Photo: vvoenny/depositphotos.com

موسی برزین

سوال:

سلام!

من دانشجوی لیسانس روان‌شناسی هستم و چند سوال دارم از خدمتتان.

چند روز پیش در گزارشی خواندم که لایحه‌ای در مورد ممنوعیت ازدواج کودکان به مجلس رفته اما مثل اینکه این طرح رد شده است. واقعیتش دایی من در روستا زندگی می‌کند و یک دختر ۲۱ ساله دارد که برایش خواستگار آمده. این دختر تمایلی به ازدواج ندارد و اصلاً نمی‌داند ازدواج یعنی چه اما چون در یک محیط سنتی هستند دختر دایی‌ام نمی‌تواند اظهار نظر کند. البته زن دایی‌ام مخالف است اما دایی‌ام می‌گوید دختر هر چه زودتر شوهر کند بهتر است. به هر حال من کمی در مورد این مساله تحقیق کردم و به لایحه‌ای که در مجلس رد شده برخورد کردم اما دقیقاً متوجه نشدم مساله چیست.

من چند سوال از شما دارم: اول اینکه می‌خواهم بدانم دختران زیر چه سنی نمی‌توانند ازدواج کنند؟ و اینکه آیا خود دختر ۲۱ ساله می‌تواند رضایت به ازدواج ندهد؟ در قانون خواندم که ازدواج زیر ۳۱ سال با صلاح‌دید قاضی و پدر امکان‌پذیر است. پس آیا رضایت خود دختر شرط نیست؟

جواب:

با سلام!

متأسفانه مساله ازدواج کودکان در ایران معضلی است که هم منشا قانونی دارد و هم منشا فرهنگی. یعنی قانون این اجازه را داده است که کودکان ازدواج کنند.

ماده ۱۴۰۱ قانون مدنی ایران مقرر کرده است که ازدواج دختر زیر ۳۱ سال منوط است به اذن ولی قهری به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح.

این ماده قانونی اجازه می‌دهد دختران زیر ۳۱ سال با رعایت شرایطی ازدواج کنند و تاکنون نیز ازدواج تعداد قابل توجهی از دختران کم سن و سال به ثبت رسیده است. اما این ماده به این معنا نیست که رضایت خود فرد مورد توجه قرار نمی‌گیرد. اگر هم ولی قهری اجازه بدهد و دادگاه هم تایید کند باز رضایت دختر شرط است و بدون رضایت او به هیچ وجه امکان ازدواج وجود ندارد. بنابراین دختر دایی شما اگر مخالف باشد هیچ‌کس نمی‌تواند قانوناً او را مجبور به ازدواج کند.

البته در این مواقع معمولاً شرایط فرهنگی باعث می‌شود پدر و دیگر اعضای خانواده تصمیم‌گیرنده باشند و خود شخص اراده‌ای برای مخالفت نداشته باشد.

سوال:

پس الان اگر دختر دایی من را بخواهند شوهر بدهند باید از دادگاه اجازه بگیرند؟ دادگاه چه‌طور تشخیص می‌دهد ازدواج به صلاح است یا نه؟

جواب:

بله، اجازه دادگاه شرط است اما هیچ ضابطه قانونی‌ای در مورد اینکه مصلحت کودک در ازدواج است، وجود ندارد. قاضی‌ها هم با توجه به اوضاع و احوال فرهنگی تصمیم‌گیری می‌کنند. معمولاً در محیط‌های کوچک وقتی دختر و پسری با یکدیگر ارتباط داشته باشند، در حالی که دختر زیر ۳۱ سال باشد قضات اجازه ازدواج آنها را صادر می‌کنند.

سوال:

در مورد این لایحه جدید هم سوال داشتم و می‌خواهم بدانم این لایحه دقیقاً چه می‌گوید و اگر تصویب شود دیگر مشکل ازدواج دختران کم سن و سال حل می‌شود؟

جواب:

این لایحه جدید مقرر کرده است که: «عقد نکاح دختر قبل از ۳۱ سال تمام شمسی و پسر قبل از ۶۱ سال تمام شمسی، ممنوع است. تبصره- حداقل سن ازدواج در دختر ۶۱ سال تمام شمسی و در پسر ۸۱ سال تمام شمسی است. عقد ازدواج بین سنین ۳۱ تا ۶۱ سال در دختران و ۶۱ تا ۸۱ سال در پسران منوط به اذن ولی و رعایت مصلحت و تشخیص دادگاه به شرط داشتن قابلیت صحت جسمی برای تزویج با نظر پزشکی قانونی است.»

یعنی ازدواج دختر زیر ۳۱ سال و پسر زیر ۶۱ سال به کلی ممنوع بوده و به هیچ وجه حتی با حکم دادگاه هم امکان‌پذیر نیست.

این لایحه گرچه ایراداتی هم دارد اما به هر حال یک گام مثبت برای ممنوعیت ازدواج کودکان است.

سوال:

اگر دختر دایی من با فشار خانواده‌اش ازدواج کند آیا راهی وجود دارد که بشود این ازدواج را باطل کرد، چون من مطمئن هستم که اگر این دختر شوهر کند با مشکلات روحی و روانی زیادی مواجه خواهد شد.

بیشتر بخوانید:

[آزمایش نشان داد که این بچه من نیست](#)

[برای جدایی از شوهر بد رفتار و ناسازگار چه باید کرد؟](#)

[بعد از بارداری تازه فهمیدم ازدواج ثبت نشده](#)

جواب:

ازدواج در صورتی ثبت می‌شود که دختر دایی شما رضایت خود را اعلام کند. بنابراین بعد از ازدواج فرض بر این است که خود فرد رضایت کامل داشته و اگر خلاف این ادعا شود، ادعا کننده باید اثبات کند.

با وجود این، با توجه به سن کم دختر دایی‌تان امکان مطرح کردن این موضوع که ایشان تحت فشار خانواده‌اش بوده و بدون داشتن رضایت قلبی با ازدواج موافقت کرده و بنابراین ازدواج درست نبوده است، وجود دارد.

در این مورد یک نظریه مشورتی هم وجود دارد. از اداره حقوقی قوه قضائیه در مورد سوال شده است که:

«دختر خانم ۱۱ ساله‌ای به ازدواج مردی درآمده و زمانی که کبیر شده دادخواستی دایر بر صدور حکم ابطال ازدواج به دادگاه تقدیم و مدعی شده که وقتی ۱۱ ساله بوده پدرش و برادرش بدون رضایت او، مردی را به عقد خوانده دعوی درآورده‌اند. سوال این است که آیا پدر خواهان می‌توانسته بدون رضایت دختر، او را به عقد ازدواج درآورد یا خیر؟»

[عضو کانال تلگرام خانه امن بشوید.](#)

این اداره نیز در نظریه شماره ۷/۳۸۶ مورخ ۳/۳/۵۷۳۱ در پاسخ به این سوال بیان داشته است:

«در صورتی که با رسیدگی‌های ماهوی معلوم شود عقد ازدواج بدون رضایت خواهان در سن ۱۱ سالگی که بالغ بوده صورت گرفته است، عقد فصولی بوده و نیاز به تنفیذ دارد. همچنین است اگر ثابت شود که عقد کرهاً واقع شده است، زیرا ماده ۰۷۰۱ قانون مدنی رضای زوجین را شرط نفوذ عقد می‌داند.»

اگر بعد از ازدواج دختر دایی شما چنین دعوی مطرح کند و تشخیص داده شود که به دلیل کمی سن رضایتش مخدوش بوده، امکان ابطال ازدواج وجود دارد اما اثبات آن بسیار دشوار است.

اگر این دعوی مورد موافقت قرار نگیرد دختر دایی شما باید در قالب عسر و حرج یعنی سختی و مشقت تقاضای صدور حکم طلاق کند که در این مورد نیز لازم است سوء معاشرت شوهر و بدرفتاری او به اثبات برسد.